

benytte den Forsvarsordning, der var til Stede. Den højtærede Minister gik langt videre. Det varede ikke ret længe, inden han begyndte at arbejde ude i „Hullet“ i Nordfronten. Soldatervittigheden er undertiden ret rammende, og den døbte straks de Foranstaltninger, der blev truffet derude: „Fort Munch“, „Fort Zahle“, „Fort Rode“ og „Fort Brandes“; og noget var der jo om det, thi det var ikke blot nogle Jordarbejder, der blev foretaget, det var virkelige fortifikatoriske Arbejder med Cement og alt, hvad dertil hører. Den højtærede Forsvarsminister har tidligere haft saa travlt med dette Hul i Nordfronten; han tænkte vist ikke den Gang paa, at han selv vilde komme til at fylde det ud, og det var han jo ikke forpligtet til, men han gjorde det alligevel. Jeg laster ham ikke for, at han gjorde det, men naar han har gjort noget saadant, kan det ikke nytte noget, at han kommer her og siger, at han har kun gjort, hvad Forsvarslovene og Forsvarsordningen drev ham til. Og den højtærede Forsvarsminister, som har arbejdet saa flittigt ude ved Tune og Roskilde, har heller ikke fundet noget i Forsvarslovene derom. Han har søgt en Bevilling dertil, og den har han faaet. Der har ikke været Strid derom og vil heller ikke blive Strid derom. Men naar den højtærede Minister vil komme og sige, at han har kun gjort, hvad Forsvarsordningen tvang ham til at gøre, saa er Sandheden den, at han har gjort meget mere. Og billigt har det ikke været, ikke en Gang da man skulde have det nedrevet, blev det billigt. Tværtimod, det blev meget dyrt. Den højtærede Forsvarsminister har brugt mange Penge, har været en kostbar Mand, og det faar være, hvad det er. Men naar den højtærede Forsvarsminister saa kommer og fortæller, at det har han alt sammen gjort, fordi han var nødt dertil, fordi den nuværende Forsvarsordning nødte ham dertil, siger jeg, at det er ikke en rigtig Belysning at stille det hele i, det er en Belysning af ganske samme Art som den, han søgte at stille Akterne fra de Lüttkenske Samtaler frem i.

Men jeg tror, at hele denne Begivenhed med Affæren, som man kalder det, alt det har aabnet Øjnene paa mange Mennesker her i Landet for, hvad det egentlig er for en Politik, de Herrer har ført; derfor er jeg ikke utilfreds med, at Sagen er kommet offentlig frem, og jeg er navnlig ganske tilfreds med det under Hensyn til, hvad Hensigten var, saaledes som den højtærede Forsvarsminister ærlig har sagt. Thi det vilde være en ganske utaalelig Tilstand for en Mand at gaa i, den, som den højtærede

Minister havde tænkt sig, at jeg skulde gaa i. Nu talte den højtærede Minister meget bevæget om den Lykke, Danmark havde haft; den Lykke havde Danmark haft, at det blev ikke von Moltkes Politik, der blev ført. Det blev det netop. Og han talte om, at den Lykke havde Danmark haft, at det ærede Medlem fra Ringkøbing ikke var Minister, den Gang Krigen brød ud; og den Lykke havde Danmark haft, at det tyske Militærparti ikke mente, at vi var forpligtede til at komme dem til Hjælp, og ikke betragtede vor Forsvarsordning ud fra det Synspunkt. Men jeg siger, at den Lykke har Danmark haft, at i de vanskelige Aar tog Venstre Ansvaret for at gennemføre denne Ordning, og det gjorde vi, uagtet der kunde siges til os, hvad der ogsaa mange Gange blev sagt, at vi havde udtalt os anderledes tidligere. Vi forstod godt de Vanskeligheder, vi maatte komme ind i, naar vi skulde gaa ud til Vælgerne og sige: Vi har udtalt os anderledes tidligere, men Forholdene er nu saaledes og saaledes, saa vi er nødt til for vort Lands Skyld at gøre, hvad vi gør. Vi forstod godt de Vanskeligheder, vi kom ind i, men desuagtet tog vi Ansvaret og gjorde det.

Men de Herrer har aldrig villet tage det Ansvar at gaa ud til Vælgerne og sige: Ja, vi har nu set, at det ikke slog til, hvad vi sagde forud for 1914, at der ikke vilde blive Krig i Europa, eller i alt Fald meget vanskeligt vilde blive Krig i Europa; vi forstaaer, at vore Teorier ligger knuste, og det erkender vi. Havde de Herrer gjort det, vilde megen Strid have været sparet her, men det borgerlige Mod har de Herrer ikke haft og har det ikke endnu. Tværtimod, nu rejser de ud og siger, som den højtærede Statsminister har sagt: Vi har intet ændret i vore Anskuelser, intet af det, vi har sagt, har vist sig at være forkert. Det er vist det eneste Land, der kan vise Partier og Ministerium frem, der kommer og siger, at trods alt det, der er sket i de sidste 5 Aar, har intet af det, vi har sagt, vist sig at være forkert. Jeg har aldrig truffet noget Menneske ude i Landet, som tør staa frem og sige det, men det tør den højtærede Statsminister. De Herrer skifter ikke; standhaftigere Tinsoldater findes ikke end de Herrer; de skifter ikke, alt, hvad de har sagt før Krigen, skal holde Stik endnu. Har man kendt Magen? Jeg har det ikke. Og derfor har de Herrer ved denne Affære, de her har rejst, med det Formaal, de har givet den, dømt sig selv saa grundigt, som nogen kan dømme sig selv. De har kastet et Lys ind over vort Land og Forholdene og